

Tomás Alcoverro

Un barceloní a Beirut

Viatges d'anada i tornada d'un corresponsal

BARCELONA

BEIRUT

Tomás Alcoverro Un barceloní a Beirut

Viatges d'anada i tornada d'un corresponsal

***Tomás
Alcoverro***

**Un barceloní
a Beirut**

Traducció de **Pablo Fernández Pérez**

Đ

diëresis

**Ajuntament
de Barcelona**

Primera edició digital: setembre 2019

© del text: Tomás Alcoverro Muntané

© de la traducció: Pablo Fernández Pérez

© de la imatge de portada: GoodLife Studio / iStock

© de la imatge de l'autor: Wissam Hojaiban

Edita: Dièresis i Ajuntament de Barcelona

Consell d'Edicions i Publicacions de l'Ajuntament de Barcelona:

Gerardo Pisarello Prados, Josep M. Montaner Martorell, Laura Pérez Castaño, Joan Subirats Humet, Marc Andreu Acebal, Águeda Bañón Pérez, Jordi Campillo Gámez, Bertran Cazorla Rodríguez, Núria Costa Galobart, Pilar Roca Viola, Maria Truñó i Salvadó, Anna Giralt Brunet.

Directora de Comunicació:

Águeda Bañón

Directora de Serveis Editorials:

Núria Costa Galobart

Direcció de Serveis Editorials

Passeig de la Zona Franca, 66

08038 Barcelona

tel. 93 402 31 31

barcelona.cat/barcelonallibres

Coordinació Dièresis:

José Ángel Martos, Teresa Amigué, Didac Tudela, Javier Bellota

Editorial Dièresis, S.L.

Travessera de les Corts, 171, 5-1

08028 Barcelona

Disseny col·lecció: dtm+tagstudy

Impressió: Gráficas La Paz

ISBN edició digital Dièresis: 978-84-18011-03-0

ISBN llibre Dièresis: 978-84-18011-02-3

ISBN llibre Ajuntament de Barcelona: 978-84-9156-243-6

IBIC: BGA

Dipòsit legal: B 19264-2019

Tots els drets reservats.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, tret de les excepcions previstes per la llei. Dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.conlicencia.com) si necessiteu fotocopiar o escanejar cap fragment d'aquesta obra.

www.editorialdieresis.com

@EdDieresis

Index

[Les meves ciutats](#)

[Étranger parmi les étrangers](#)

[Una casa sense número](#)

[La metralladora a la teulada \(1976\)](#)

[Els galls no canten a trenc d'alba \(1989\)](#)

[Viatges d'anada i tornada \(2019\)](#)

[Les veus](#)

[Josep Carner a Beirut](#)

[Baltasar Porcel i el sol mediterrani](#)

[Maruja Torres: «Barcelona és la meva esposa; Beirut, la meva amant»](#)

[La ciutat que sempre reneix](#)

[Beirut com a obra d'art](#)

[La bombolla](#)

[L'antic bar dels espies de l'Orient Mitjà](#)

[La meca dels segrestadors](#)

[Guerra i tèlex al Commodore](#)

[El desert dels autobusos](#)

[Tast de vins a l'hipòdrom de Beirut](#)

[Elegia pel Cafè dels Miralls](#)

[L'ombra dels jueus](#)

[Pobres noies les que han de servir \(als països àrabs\)](#)

[Brossa confessional](#)

[La frustració de Sabra i Shatila](#)

[Rebombori per De Gaulle](#)

[A la pàtria d'Adonis](#)

[El mite d'Adonis](#)

[L'istme d'Alexandre](#)

[Sentinelles invisibles](#)

[Visita a l'illa desconeguda](#)

[Yezin somia amb una altra Alhambra](#)

[La font de l'Orontes](#)

[La vall de la Kadisha, el cor cristià](#)

[Nadal malgrat totes les guerres](#)

Personatges

Darío, l'últim ermità
De professió, canvista
El guardià de la Beqaa
Joseph Iskanian, o la passió per la guitarra espanyola
Adéu, Maite i Faruk
El meu amic, el professor Roncaglia
«Em pots dir Mila»
Breu història hispano-beirutina
Sabah, dama de la cançó
L'estrella eròtica dels àrabs
Patriarca de tot l'Orient

Un país sense cedres

Elegia dels cedres
On estan els ocells?
L'aire del Líban
El somni oblidat d'Oscar Niemeyer a Trípoli
El tren invisible
L'oblidada aventura espacial

Solucions a la libanesa

L'impossible matrimoni civil
El mur i els dimonis llevantins
Una pel·lícula que divideix
El somriure que va aturar un imperi
La guerra subterrània
El país del Hizbulah
Morir per les idees
Aoun president
Solució a la libanesa

Els hereus de Biblos

Biblos i l'alfabet fenici
Decadència dels cal·lígrafs
Said Akl, ha mort un cedre del Líban
Joumana Haddad, l'assassina de Xahrazad
Adéu al diari progre
La veu francesa
La guerra no ha pogut amb la paraula

Colofó

La nova qüestió d'Orient
Elegia del Llevant
A l'hospital

Tomás Alcoverro

*Les meves
ciutats*

Étranger parmi les étrangers

Gira i torna a girar la sínia de Beirut. Una suau sirena anuncia l'inici del moviment de la seva vella roda gegantina, amb tot de petites cabines grogues i blaves sobre aquest indret marítim de la ciutat. Construïda per la família Rifai en un parc d'atraccions decrepit i galdós, va funcionar durant els quinze anys de guerra civil, interrompent el seu continu giravoltar només en alguns dels períodes més ferotges del conflicte i quan se la va emportar una violenta tempesta de sorra procedent de l'Àfrica.

L'especulació immobiliària ha aixecat gratacels, alts edificis residencials sobre la Corniche (el passeig marítim), on encara sobreviuen restaurants populars com Al Rauda, Arus el-Bahar o l'Sporting Club i la seva terrassa de fusta renovada, un dels llocs més amens d'aquesta àrea del centre de la ciutat vora el petit estadi de futbol de Nehme, sota el vessant rocallós amb una plaça de vigilància de l'exèrcit libanès.

És petit el recinte d'aquest parc d'atraccions, el més antic del Líban, que va ser construït als anys seixanta, la dècada de l'esplendor de Beirut, aleshores la ciutat alegre i confiada del Mediterrani oriental. Famílies, la majoria musulmanes libaneses i sirianes, hi van amb els seus fills els dies festius, sobretot els diumenges, a donar sentit als autos de xoc despintats, els modestos cavallets, les muntanyes russes. Totes aquestes atraccions van comprar-les a Itàlia en acabar la

guerra, el 1990. Amb quatre mil lliures libaneses –dos euros– n’hi ha prou per pujar a la sínia.

Un cop construïts els gratacels, una promotora pretén adquirir aquest projecte Luna Park, que «esguerra les vistes des dels nous apartaments de luxe». Els establiments propers com l’Sporting Club, amb les seves piscines, el seu ampli espai a la vora del mar des d’on s’albira la pintoresca i sorprenent roca de Rauche, un illot gairebé a tocar de la platja, resisteixen als projectes que volen convertir aquest tram de costa en un centre hotelier.

Ha passat molt de temps fins que no he tornat a pujar a la sínia de Beirut. Maruja Torres segurament se’n recorda d’aquell cop, durant la guerra, que vam atrevir-nos a muntar en una de les seves cabines desgastades. La sínia és la millor metàfora de Beirut, amb el seu girar sense pausa. Maruja, gran amant d’aquesta ciutat, em trucava de vegades des de Barcelona per assegurar-se del seu bon funcionament, alarmada pels rumors que periòdicament s’estenien: havia deixat de girar.

Durant molts anys he viscut, sense gairebé adonar-me’n, al voltant d’ella: a l’hotel Méditerranée, tot just casat, als apartaments moblats Marhaba, al meu pis del carrer d’Austràlia, sempre ben a prop del mar... Només després de tornar a Beirut l’any 1983, havent viscut a París i Atenes, vaig allunyar-me de la sínia, però tot i així només ens separava una curta distància dins del mateix barri de Ras Beirut, una península urbanitzada el traçat de la qual imita la silueta d’una salamandra.

Al Líban, però també a mig món, els edificis i els habitatges prenen un nom determinat pel fet de ser a prop d’una mesquita, una església, un forn de pa, un hotel. Jo visc a l’edifici Saad, dit ara Mastercard, ja que s’hi troben les oficines d’aquesta famosa marca de targetes de crèdit, al costat de l’hotel Commodore. En un principi vaig llogar el pis, durant els dies de la guerra, per ser a prop d’aquest hotel al barri de Hamra, més segur que d’altres de l’oest de Beirut, però la raó principal era que l’hotel tenia un tèlex al vestíbul,

un dels pocs que hi havia a la ciutat i a través del qual s'enviaven les cròniques (feia anys que el telèfon no era prou fiable). L'hotel i el barri van ser molt freqüentats pels corresponents estrangers.

L'immoble, que domina la cruïlla dels carrers de Baalbek i de Jeanne d'Arc, és un edifici de bona planta, avui amb la façana restaurada, tot i que mostra encara nombrosos impactes de bala, i amb guardes privats a la porta. Havia estat un edifici original, habitat per diplomàtics sobretot francesos i corresponents de premsa, dos dels quals, els meus veïns Roger Auque i Charles Grass del tercer i el cinquè –jo visc al quart–, van ser segrestats a la dècada dels vuitanta. Era el temps en què l'Iran i els seus aliats xiïtes locals prenien com a ostatges periodistes, professors, residents occidentals al sector musulmà de la capital, amb el propòsit de forçar els seus governs –Estats Units, Gran Bretanya, França– a deixar d'armar l'exèrcit del *rais* Saddam Hussein, aleshores ben considerat a Amèrica i Europa; també van ser veïns meus altres amics corresponents com Ignacio Cembrero, l'estimat Javier Valenzuela, el bolivià Juan Carlos Gumucio –que després es va suïcidar a Cochabamba– o la nord-americana Marie Colvin, ben reconeixible pel seu ull tapat i que moriria al cap de vint anys en la batalla d'Homs a Síria.

L'edifici Saad, nom del seu antic propietari, un negociant libanès casat amb una damasquina, era original i divertit. Estic enamorat del meu pis, alegre i harmoniós, refugi de batalles i de pors, amb tres balcons que pengen –no exagero– sobre la Història, i des dels quals he pogut escriure moltes de les meves cròniques amb allò que directament veia i sentia quan hi era. La cruïlla fou més d'un cop camp de batalla de milicians i l'hotel va patir danys en els combats entre els drusos de Walid Jumblat i els xiïtes de Nabih Berri, que competien per desallotjar habitació rere habitació en l'anomenada «guerra de les banderes». Yasser Arafat i els caps palestins van usar l'edifici per a les seves conferències de premsa durant la invasió israeliana de l'estiu de 1982 i de vegades també per reunir-se.

Llavors el director del Commodore era un palestí. Soldats israelians i després sirians s'hi van instal·lar. Els del Tsahal, l'exèrcit jueu, per poc temps; els de l'exèrcit sirianà, per diversos anys.

Una nit de la primavera de 1985, quan amb l'amic Antonio Santacreu bevíem uns whiskies al balcó sobre el carrer Baalbek, va sonar el timbre de la porta, una porta reforçada amb una altra de ferro que feia de protecció i que ara no tanco mai. La insistència del timbre ens va alarmar. Tres homes van creuar la porta, uns milicians als qui vaig reconèixer de seguida perquè dies abans havien irromput al meu pis amb l'excusa que havien de verificar si hi amagava armes.

Un d'ells, amb una boina vermella sobre la llardosa cabellera, mostrava un braçal de la policia del partit de Jumlat. Un altre portava el cap embolicat en la *kefia* a quadres vermells i blancs típica dels fedaiïns palestins. El tercer, més jove, anava descobert. Van escorcollar les habitacions, van regirar els llibres de la biblioteca, em van amenaçar amb endur-se'm a ves a saber quin sòrdid calabós de mala mort. L'home que simulava ser palestí va fer el gest de treure un revòlver. En va els vaig ensenyar els meus papers: un salconduit de Jumlat, un carnet d'Amal, retalls de diaris que anunciaven la conferència que havia de pronunciar sobre Beirut, la meva ciutat. Aleshores vaig treure els diners que portava a les butxaques i vaig oferir-los-els sense saber si els menysprearien. Els tres milicians (o bandits) van semblar satisfets, però van emportar-se també el maletí de viatge de Santacreu. Abans de sortir es van acomiadar fent-me un petó a la galta. Van dir que mai més no tornarien. La porta de ferro encara tanca el meu pis.

Deu anys abans, a l'hivern de 1976, una família de comunistes armenis va ocupar durant setmanes el meu apartament de Rauche, no gaire lluny del parc d'atraccions de la sínia, mentre jo era a Damasc. Quan vaig arribar, avisat per un missatge de ràdio d'un amic de l'ambaixada italiana, vaig trucar a la porta, vaig presentar-me –la dona armènia em va reconèixer de seguida perquè havia vist

la meua fotografia als àlbums del despatx–, vaig deixar el meu equipatge al vestíbul i, després d'una petita conversa a la sala, els vaig donar a entendre que s'hi podien quedar, que serien els meus hostes fins que trobessin un allotjament millor en la zona oest de Beirut, i que em feia càrrec de la seva situació de víctimes dels milicians cristians de l'altra banda de la ciutat.

L'endemà, de bon matí, la família de refugiats armenis assetjada pels cristians de Falange Libanesa se'n va anar del meu pis emportant-se la televisió i altres efectes domèstics. «Ha tingut sort», va dir-me el conserge de l'edifici, un assiri, «si haguessin estat palestins no se n'haurien anat tan fàcilment».

Soc, fins ara, l'únic espanyol que ha comprat un bé immoble a Beirut. Durant els quinze anys de guerra civil, la ciutat va quedar clarament escindida en una zona occidental, dita musulmana, i una d'oriental, habitada pels cristians. Una conseqüència d'aquesta divisió va ser que molts beirutins que se sentien presoners als seus barris de sempre van decidir traslladar-se a les zones on predominava la seva comunitat. Cristians que vivien al carrer Baalbek i al barri de Hamra es van instal·lar a l'altra banda de la capital per raons de seguretat o perquè l'ambient que havien gaudit durant anys havia desaparegut.

La propietària del meu edifici, Madame Saad, va moure's al cantó oriental de la ciutat pel fet que allà podia mantenir els seus costums: veure's amb les amigues, jugar al bridge..., en poques paraules, continuar sentint-se al seu món. Va decidir llavors, en plena guerra, posar en venda l'edifici. Qui el podria comprar en uns anys de total incertesa sobre el futur del Líban? Com que ningú no se'n va interessar, va oferir els pisos als seus llogaters, i va ser aleshores quan, tirant pel dret, vaig llançar-me a comprar-lo. L'estimat amic Javier Valenzuela em va dir que jo era més boig que no es pensava. Sabia que el pis seria probablement ocupat per bandes de milicians, però valia la pena d'arriscar-s'hi. El vaig anar pagant a poc a poc i mai més va ser ocupat per cap milicià.

En aquell temps, Beirut i el Líban eren una temptació per als estrangers –sobretot els prínceps i potentats àrabs del golf Pèrsic– que s'estaven plantejant comprar propietats, vil·les, xalets, edificis. Per evitar que tot fos a parar a mans estrangeres, es van crear lleis que imposaven condicions de compra, de vegades molt difícils de complir. Una de les primeres paraules en àrab que vaig aprendre és *marshum* (decret): per tenir dret a comprar un pis necessitava un decret del president de la República on aparegués el meu nom.

Després de molts anys d'incertesa i gestions interminables, el meu advocat, un lletrat local, va fer-me arribar un missatge poc encoratjador: el meu expedient era en mans de la presidència però era jo qui se les havia de compondre per aconseguir la signatura del cap d'estat, Elias Hrawi. «Vostè», va dir-me, «coneix molta gent, és amic d'ambaixadors espanyols i altres diplomàtics. Faci el que pugui, jo ja no hi puc fer més».

Vaig intentar que els ambaixadors, en les seves audiències amb el president de la República, tractessin un cas tan especial com el meu i insistissin en el fet que molts libanesos havien pogut adquirir béns immobles a Espanya sense dificultat. Malauradament, no vaig tenir cap èxit, fins que un bon dia un veí va parlar-me d'un parent seu llunyà que feia de noi dels encàrrecs d'una oficina immobiliària i que podia ajudar-me: era qüestió, simplement, de situar l'expedient entre els primers d'alguna taula saturada de papers oficials. De tant en tant em demanava diners –sense cap mena de factura, evidentment– per subornar els funcionaris, fins que un dia va avisar-me que en necessitava més perquè l'empleat que s'encarregava del meu cas era a punt de jubilar-se. Vaig pagar la quantitat i, al cap de poc temps, aconseguia el cobejat *marshum*. Jo era de vacances a Barcelona i vaig telefonar eufòric a un bon amic de Beirut que em va fer el gran favor de recordar-me –«Tomás, tu ets advocat»– que cap decret ni cap llei no entraven en vigor fins que no fossin publicats oficialment per l'Estat. Vaig enviar els centenars de dòlars necessaris per facilitar aquest tràmit definitiu i, finalment, vaig poder veure imprès el títol

de propietat que tant m'il·lusionava. En resum, vaig pagar el mateix pel pis que per obtenir el famós *marshum*.

He pogut comprovar que Beirut és una ciutat que afavoreix les trobades, les reunions amenes, i que em continua insuflant vida. Ningú no pot explicar ni aprehendre Beirut, tampoc fixar-la en una cartolina com l'entomòleg immobilitza un insecte rar amb una agulla. Ningú no pot entendre que en aquesta ciutat, desfeta i derrotada durant anys, la vida fos suau i tendra. Quan se la va intentar definir a qualsevol preu va abusar-se del qualificatiu «surrealista». «Capital del surrealisme»: així la vaig batejar jo mateix al començament de la meva estada.

Vaig arribar a Beirut la tardor de 1970, quan ningú no podia imaginar que la ciutat esdevindria un camp de batalla. Aquestes guerres de Llevant s'han acarnissat amb les ciutats més significatives de l'àrea, no solament Beirut, també Bagdad, Homs, Alep o la perifèria de Damasc, on l'oasi de la Guta va ser l'última víctima. Però l'any 1958 la capital libanesa ja havia quedat escindida en un sector cristià i un altre de musulmà, i el carrer Damasc va fer de frontera inalterable durant mesos.

Aquells anys de prosperitat van convertir Beirut en un mite no exclusiu dels occidentals; al Caire, Bagdad o Khartum en deien «núvia dels àrabs». Mai no em cansaré de repetir el vers del meu amic Federico Palomera, secretari de l'ambaixada d'Espanya, que diu: «*Hay ciudades que tienen nombre de puta exótica*». Beirut és una ciutat sensual i vulnerable, occidentalitzada i tribal, àrab i mediterrània, feta de miratges, irrisistiblement vital.

Who is who in town? Qui és qui a la ciutat? Beirut experimenta el vertigen de les seves identitats, sovint assassines. Porta d'Orient, París del Llevant, Suïssa oriental... han estat alguns dels tòpics més grapejats, que encara persisteixen.

Quan aquella primavera de l'any 75 va arribar la guerra, ningú no hi creia. Els combats es narraven com a rounds, i els rivals, com si s'hi haguessin posat d'acord, arribat el cap de setmana es prenien un

descans fins que tornaven a agafar les armes el diumenge al capvespre.

Hi havia hagut nombroses colònies estrangeres a Beirut. Els principats del golf Pèrsic com Dubai, Abu Dhabi o Qatar encara no havien arribat a la seva actual condició de ciutats estat globalitzades. Els occidentals sempre van ser molt ben acollits, diria que fins i tot consentits, a la capital libanesa, que presumia de estar oberta de bat a bat al món; però la guerra i la divisió de la ciutat els va forçar a abandonar els barris de l'oest, de població musulmana. Els segrests d'occidentals –el primer va ser el del rector de la Universitat Americana de Beirut al gener de 1982– eren difícils d'explicar, perquè no tenien relació amb cap qüestió política libanesa, sinó més aviat amb la guerra entre l'Iran i l'Iraq, en què els governs occidentals armaven el *rais* Saddam Hussein. L'àrea urbana en què es van produir els segrests era molt petita: s'estenia des de l'aeroport fins al barri de Hamra (un parell de quilòmetres quadrats) i arribava fins a la «línia verda», que dividia en dos sectors la capital, i fins a la Corniche, on la s'inia continua girant.

La zona est, dominada pels cristians, era molt més segura, raó per la qual bona part dels estrangers, ambaixades i companyies d'Europa i Amèrica es van refugiar als seus barris. Hi havia algunes «lleis» sobre el segrest. Les dones mai no van ser la prioritat dels segrestadors. Certes àrees de la ciutat, com la carretera de l'aeroport, resultaven perilloses, també alguns bars, com el Back Street de Hamra, ben a prop de casa meva.

Jo vaig ser l'últim espanyol a sortir del meu barri aquell 1986 infaust, a risc de ser segrestat, tot i que vaig tornar a casa poques setmanes més tard. En quatre dècades ha sorgit una nova Beirut, la dels barris xiïtes (Dahiyeh), que no existia quan jo hi vaig arribar, a prop de l'oest musulmà sunnita i de l'est cristià. La ciutat ha perdut el seu cor.

Sempre m'han seduït els destins extraordinaris i fascinants, les ciutats que durant un temps creen un món de relacions insòlites i on

cada persona, cada barri, cada carrer, cada cantonada, conserven amb zel el seu nom i la seva identitat. Són ciutats com Istanbul, Alexandria o Tànger, suggestives, fulgurants i desitjades, de vegades amb una vida tan intensa que estan condemnades a no durar.

Beirut encara em dona vida, i he resistit i hi he pogut tornar després de viure a París i Atenes. Potser també a Beirut, paradís i infern de les identitats, em sento com a la cançó de Georges Moustaki, *Étranger parmi les étrangers*.

Per tot això, perquè esclata a l'aire com un castell de focs d'artifici i queda aferrada a la vora del mar amb la seva sínia sempre girant; perquè és la frontera entre tots els sentiments i això tan superficial que són les idees; perquè és l'infern, la imaginació, la tendresa i l'esperança, i sorgeix després d'una altra alba rogent; perquè tots l'havien donada per morta i ningú no va poder separar-la del seu cor, per tot això Beirut és també la meva ciutat.

*Una casa
sense
número*

La metralladora a la teulada (1976)

Mai fins aquesta nit ho havia sabut amb certesa. Dormia profundament quan dues terribles explosions van fer-me saltar del llit i, de quatre grapes, vaig anar a amagar-me al vestíbul, lluny dels balcons. L'estrèpit va ser tan fort que vaig pensar que la dinamita havia esclatat a la planta baixa o en algun dels primers pisos del meu edifici. Conscient que al meu barri, Rauche, vivien molts estrangers – diplomàtics, representants d'empresa, pilots d'avió– i que no hi predominava cap color polític, i convençut que sempre, com fins ara, restaria relativament al marge dels combats i les batusses, l'ensurt va ser encara més gros. Al fragor breu però estremidor de les explosions va seguir un silenci de segons, trencat sobtadament per les crepitacions de la fuselleria, intenses i prolongades. Se sentien els trets tan a prop que no era difícil imaginar que els homes s'estaven disparant a la porteria de casa meva, que, com totes les cases de Beirut, no té un número però sí un nom. Els trets de la nit, enmig d'un silenci impressionant, originaven més trets, sorgits de tots els racons del veïnat. ¿Disparaven des de les cases, des de les cantonades brutes i desertes dels carrers, des del pujol on abans pasturaven ramats de vaques, corcat ara per la presència dels edificis en construcció? Estirat sobre el tapís del vestíbul esperava veure en qualsevol moment, a través de la vidrada porta de la sala, les vives fognades de les armes. Com que el soroll anava envoltant cada cop més l'edifici, no vaig saber què fer. Vaig tornar al dormitori, vaig

arrecerar-me sota el llit amb tot de llençols i coixins a fi de passar així la nit; després vaig pensar que seria millor descansar al matalàs i que tant era ser a sota com a dalt. Però quan el tiroteig va intensificar-se a la part posterior de l'edifici, on hi ha la meva habitació, vaig tenir por que en qualsevol moment els projectils entressin pel balcó, de manera que vaig tornar a reptar fins al vestíbul.

M'hi sentia més protegit. De sobte, el silenci causat per la por, el silenci de les respiracions contingudes dels meus veïns, es va estripar amb fúria. Veus, un crit del porter, la porta de l'ascensor i, després, l'inconfusible i familiar soroll, com tots els petits sons de la vida dels edificis de veïns, de l'ascensor pujant, pujant... Però era possible? Trucarien a la meva porta? Es detindrien aquells desconeguts a casa meva? Angoixat, seguia el soroll de l'ascensor que no s'aturava, que continuava pis rere pis. Va parar a l'àtic. Vaig sentir unes passes precipitades, unes veus urgents. Pocs segons després, sobre el meu dormitori, al terrat de l'àtic, vaig percebre, terroritzat, com muntaven unes màquines que no podien ser una altra cosa que metralladores; vaig sentir com anaven i venien d'un lloc a l'altre. Fins que l'horrible crepitació va començar a sonar sobre el meu cap. Déu meu, els franc tiradors havien ocupat el terrat de l'edifici!

Vaig pensar que el seu objectiu eren els pobres obrers sirians que dormien sota les estrelles, entre les bastides dels edificis que durant el dia alçaven amb esforç; els amos eren afiliats al partit cristià Kataeb i, com deien les males llengües, el propietari de la casa de menjars era traficant d'armes. El nostre conserge es va negar a lliurar la clau de l'àtic fins que un dels agents el va amenaçar amb matar-lo al mateix llindar de la porteria. «Al principi no vaig distingir qui era. Salim, el nostre veí que l'acompanyava, em va tranquil·litzar. Després li vaig veure a la màniga de l'uniforme els galons de cap».

Quan travessava la porteria vaig trobar-me amb un amic que em venia a buscar; quatre projectils havien entrat a casa seva i havien escrostonat la paret de la sala, després de foradar l'alumini del marc

d'una porta i la cortina. Havia trobat uns casquets de bala sobre la catifa. Venia a acomiadar-se perquè sortia immediatament en cotxe cap a Síria. «Hem comès moltes imprudències a Beirut», va dir-me mentre em donava la mà.

Davant, als locals dinamitats, recollien els vidres trencats. Alguns primers pisos van resultar molt afectats per les explosions; un edifici mostrava impactes de bala a força altura. A les voreres, grups de veïns comentaven els angoixants esdeveniments de la nit.

He vist carregar aquest matí precipitadament cotxes amb maletes i paquets. A les cantonades fumegen les piles d'escombraries cremades, perillosos focus d'epidèmies urbanes. A les portes dels forns que són oberts, la gent fa llargues cues per comprar pa. Aquesta és, lector, narrada tal com raja, la vida als barris de Beirut des de fa ni més ni menys que sis mesos. Abans que arribi una altra nit incerta, en vull donar fe.

Els galls no canten a trenc d'alba (1989)

Cada nit, cap a dos quarts d'onze, comença el bombardeig. La vida quotidiana dels habitants de Beirut està condicionada per la por de la nit que, com que no poden evitar anant-se'n de la ciutat, no tenen més remei que suportar amagats a casa seva. Quan l'endemà es retroben després de la fosca travessia de l'horror, se saluden com si acabessin d'arribar de molt lluny, d'un llarg viatge: «*Hamdallah ala as salame*», agraïm a Déu estar encara sans i estalvis. A l'hora de costum, la guerra nocturna es desploma sobre aquesta ciutat que donen per morta fins i tot els seus habitants, i que oculta la seva por en una foscor total.

Distingim sense esforç el moment en què els projectils surten de les bateries artilleres de l'oest, com muts focs d'artifici; després, a intervals, arriben els coets que els soldats disparen des dels barris cristians de l'est per respondre el foc. Des de l'explosió dels canons fins a l'esclat de les bombes, volen els projectils i foraden la nit amb llargs xiulets. Estirat al llit els sento passar per sobre de casa meva fins que esclaten ben a prop –fent sovint que la gent xiscli d'espant i cridi els seus fills, entre l'estrèpit de vidres i de mobles trencats– o acaben per fer-ho lluny.

Per fugir de la mort nocturna, un milió de persones ha abandonat Beirut en cerca de refugi, especialment al sud. Els cristians de l'oest, bloquejats en un indret de poc més de mil cinc-cents quilòmetres